



За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова



№ 21 (609)

СЕРЕДА

24

ЧЕРВНЯ

1959 року

Ціна 20 коп.

ЗАКІНЧИВСЯ НАВЧАЛЬНИЙ РІК В СИСТЕМІ ПАРТОСВІТИ

Закінчився навчальний рік в мережі партосвіти. В умовах вищого учбового закладу глибоке оволодіння марксистсько-ленінською наукою, питання пропаганди марксистсько-ленінських знань набувають особливо важливого значення і своєрідної специфіки. Правильна постановка і організація пропаганди марксистсько-ленінських знань серед професорів і викладачів є необхідною умовою глибокого і всебічного оволодіння методологією науки, високого ідейного рівня у викладанні, запорукою успішності науково-дослідної і виховної роботи.

Як видно з доповіді члена партбюро університету В. О. Котова на відкритих партійних зборах і виступів комуністів та безпартійних товаришів, питання вивчення марксистсько-ленінської теорії співробітниками університету були в центрі уваги партійних організацій факультетів і університету в цілому.

На даний момент в роботі мережі партійної освіти беруть участь всі професори, викладачі, лаборанти і технічний персонал університету, всього понад 600 чоловік. Основною формою підвищення ідейно-теоретичного рівня є самостійна робота над творами класиків марксизму-ленінізму та спеціальною філософською, економічною та історико-партійною літературою.

На факультетах створено 23 семінарські групи. Вивченням марксистсько-ленінської філософії займалось 11 семінарських груп, проблеми історії партії вивчали 10 груп, економічну теорію—2 групи.

Як значну заслугу наших консультантів слід відзначити бойовий, наступальний характер у самій постановці питань і в розв'язанні тих проблем, які були предметом обговорення на теоретичних співбесідах і методичних семінарах. Методологічні проблеми розглядалися під кутом зору критики сучасного ревізйонізму і боротьби з ним, викриття ідеалізму та метафізики в реакційній буржуазній науці — природознавстві, лінгвістиці, літературознавстві.

Велику увагу приділили співробітникам університету вивченню матеріалів листопадового Пленуму ЦК КПРС, тез доповіді М. С. Хрущова на XXI з'їзді КПРС «Про контрольні цифри розвитку народного господарства на 1959—1965 рр.» та матеріалів про реорганізацію народної освіти в СРСР.

З великим інтересом, глибоко і всебічно вивчалися в університеті історичні рішення XXI з'їзду КПРС. Так, наприклад, на географічному факультеті по матеріалах XXI з'їзду в 11 семестрі було підготовлено 32 доповіді, серед яких глибокий інтерес і жваве обговорення викликали доповіді тт. Богуценка «Міжнародне значення XXI

з'їзду КПРС», Яцька «Питання розвитку соціалістичної промисловості і транспорту в семирічному плані», Петруня «Про шляхи розвитку і зближення колгоспної і загальнонародної форм соціалістичної власності» і т. д.

Добре пройшла теоретична конференція на фізико-математичному факультеті на тему: «Комуністична партія — керівна і організуюча сила радянського народу в боротьбі за перемогу комунізму», під час якої було заслухано 9 доповідей по матеріалах XXI з'їзду КПРС (консультант — доцент Я. М. Штернштейн). Відбулися конференції і на інших факультетах.

Як позитивний фактор в роботі мережі партійної освіти на всіх факультетах слід відзначити, що вивчення рішень і матеріалів XXI з'їзду КПРС проводиться в тісному зв'язку з конкретними завданнями, які стоять перед факультетами, кафедрами, університетом взагалі.

Але поряд з позитивними моментами в роботі мережі партійної освіти є й ряд недоліків, які необхідно ліквідувати. Інколи на заняттях було відсутнє жваве, творче обговорення питань. Це ж саме стосується й деяких теоретичних конференцій та методологічних семінарів. Причиною такого явища було те, що на обговорення виносилося занадто багато питань, планувалося занадто багато доповідей; не завжди консультанти приділяли достатньо уваги індивідуальним співбесідам в плані підготовки до чергового семінару і т. д.

Як видно з виступів на відкритих партійних зборах, не всі групи географічного факультету мали індивідуальні плани роботи (виступ Ю. О. Амброз); недостатньо працюють лаборанти історичного факультету (виступ І. В. Ганевича); партбюро не домоглося того, щоб всі самостійно вивчаючи марксистсько-ленінську теорію мали індивідуальні плани і виконували їх (виступ В. П. Дроздовського); не завжди партійні бюро факультетів виявляли достатню оперативність та ініціативу (виступ Н. О. Мамонтової).

Цікаву, плідотворну роботу проводять семінарські групи на історичному, біологічному та інших факультетах.

Велика заслуга в цьому поряд з партійним бюро припадає і на долю наших консультантів. Багато хорошого і повчального можна сказати про роботу семінарських груп, де консультантами тт. А. П. Іванов, Д. Г. Елькін, І. В. Ганевич, С. Я. Коган, І. М. Фролов, Я. М. Штернштейн, Б. М. Меламед, Д. С. Бельфор та інші.

Але не в усіх групах робота була побудована змістовно і цікаво, зокрема в деяких групах фізико-математичного факультету.

Партійне бюро університету не-

одноразово обговорювало на своїх засіданнях питання про стан партійної пропаганди (на філологічному, географічному, фізико-математичному факультетах). Було проведено 6 нарад консультантів і відповідальних за пропаганду на факультетах з організаційних питань, питань форми, методів та змісту партійної пропаганди.

Основним недоліком є слабкий зв'язок партійного бюро з факультетами в повсякденній роботі, недостатня вимогливість до партійного активу на факультетах; не було систематичності в читанні лекцій для самостійно вивчаючих марксистсько-ленінську теорію, мало уваги партійне бюро приділяло роботі політгуртків технічного персоналу.

Протягом звітного року в університеті було проведено 2 теоретичні конференції, присвячені XXI з'їзду КПРС і 50-річчю з часу виходу в світ праці В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм».

На всіх факультетах вже пройшли підсумкові конференції.

Перед працівниками університету стоїть велике завдання — всебічно, систематично і глибоко вивчати матеріали XXI з'їзду КПРС. Це повинно лягти в основу пропагандистської, учбової, наукової та виховної роботи в наступному навчальному році.

Бойовий помічник партійної організації

В післявоєнні роки комсомольська організація університету під керівництвом партійної організації розгорнула велику ідейно-виховну роботу серед студентів університету. Високий бойовий дух в роботі комсомольської організації значною мірою визначався тим, що ще свіжими були згадки про роки війни і буквально на кожному кроці зустрічалися її сліди. Поряд з юнаками і дівчатами, що прийшли на факультети безпосередньо після закінчення школи, в аудиторіях університету вчилися вчорашні воїни Радянської Армії. Деякі з них ще не встигли зняти військову форму, яку прикрашали іноді високі урядові нагороди. Серед студентів університету були й такі, хто брав участь в обороні Одеси, а потім у підпільній роботі на тимчасово окупованій території. Всім цим товаришам було про що розповісти молоді, було на чому виховувати студентів. Як правило, ці товариші брали активну участь у виховній роботі серед студентів.

Викладачі філологічного факультету, а також ті, хто вчився на філологічному факультеті десь у 1947—1950 роках, добре пам'ятають, наприклад, студентку Марію Канцур, учасницю Великої Вітчиз-

«КОМСОМОЛ УКРАЇНИ ПОКЛИКАНИЙ ШЕ ТІСНІШЕ ЗГУРТУВАТИ СВОЇ РЯДИ НАВКОЛО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ, ЗНАЧНО ПОСИЛИТИ ОРГАНІЗАТОРСЬКУ І ПОЛІТИЧНУ РОБОТУ СЕРЕД МОЛОДІ, ВИХОВУВАТИ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ НА РЕВОЛЮЦІЙНИХ І ТРУДОВИХ ТРАДИЦІЯХ ПАРТІЇ І НАРОДУ, В ДУСІ ЛЮБОВІ ДО РІДНОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ БАТЬКІВЩИНИ».

(Із звернення Центрального Комітету Комуністичної партії України до Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України).

ХІМІКИ СКЛАДАЮТЬ ЕКЗАМЕНИ

Мабуть, чи не найраніше цієї весни в нашому університеті почали складати екзаменати хіміки IV курсу. Адже вони виїжджають на виробничу практику. Міцні теоретичні знання одержали студенти. Про це свідчать їх відмінні відповіді на екзаменах. Серед кращих — Баклан, Кувшинова, Колесников, Мітіна, Сукнова та інші.

Тверді знання продемонстрували хіміки V курсу на державному екзамені з історії КПРС. Тридцять осіб тут одержали відмінні оцінки.

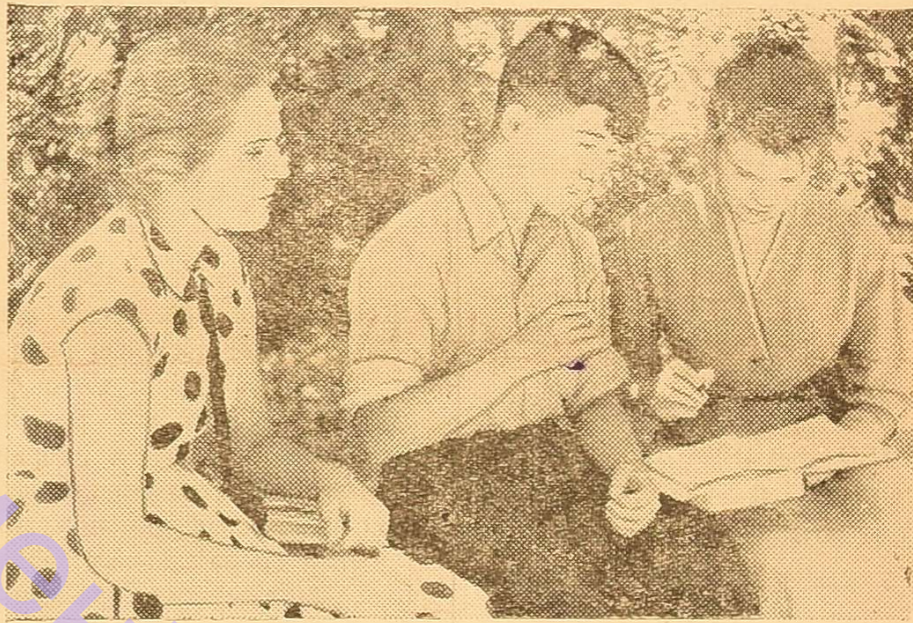
А от у нового поповнення фа-

культету справи гірші. Не блискує першокурсники склали екзаменати з математики. Майже половина курсу одержала трійки.

Успішно складає сесію II курсу. Відмінні оцінки одержують Лівенцова, Михайлова, Тарасовська, Шило та інші. Але, на жаль, на цьому курсі є студенти, у яких вже завелися «хвости». Це Завізен, Кальницька, Почкіна.

На III курсі найкраще складає сесію група китайців. Всі дванадцять—все на «відмінно»!

А. ГОНТА.



На фото: студенти-хіміки готуються до чергового екзамену.

ДО 40-РІЧЧЯ ЛКСМУ

няної війни, члена партійного бюро факультету, а потім університету, а також студента Миколу Зарицького, який командував під час війни батальйоном, демобілізувався у званні майора Радянської Армії і працював під час навчання в університеті секретарем партійної організації, провадячи вдумливу роботу серед своїх молодших товаришів.

Велику громадську роботу на біологічному факультеті вів колишній учасник штурму Берліна, комуніст, секретар комсомольської організації факультету Петро Данильчук.

Викладачі та колишні студенти історичного факультету добре пам'ятають стипендіата стипендії імені XV-річчя ВЛКСМ, члена комітету комсомолу університету, активну учасницю університетської художньої самодіяльності Лілу Кацапову, дівчину, яка під час тимчасової окупації Одеси боролася проти фашистів як член підпільної молодіжної організації.

Перелік подібних прізвищ можна було б значно продовжити. Зрозуміло, що активна участь всіх цих товаришів у житті комсомольської

організації позитивно відбивалася на всій її роботі.

Характерною рисою виховної роботи комсомольської організації університету в той час було те, що вона не обмежувалася допомогою партійній організації у проведенні її заходів, а й активно працювала над створенням своїх власних форм ідейного впливу на студентську молодь. Комсомольські групи, факультетські бюро, комітет комсомолу не тільки допомагали партійному бюро в проведенні, наприклад, політгодини, але й самі систематично проводили політінформмації. В кожній комсомольській групі в той час були поряд з агітаторами ще й комсомольські політінформатори (пізніше їх називали помічниками агітаторів), які систематично проводили політичні бесіди, або, як тоді їх звали, п'ятихвилинки, де обговорювалися питання поточної політики. Крім того, комсомольські групи систематично провадили комсомольські години: зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни, підпільного руху, доповіді про відомих діячів Комуністичної партії. За своїм змістом комсомольські години були не якимись культурно-просвітительськими (Закінчення на стор. 3)

ЧИТАЧІ ПРО ПРАЦІ НАШИХ ВЧЕНИХ

З ВІДГУКІВ ТА РЕЦЕНЗІЙ...

...На курс лекцій завідувачого кафедрою фізіології рослин професора С. І. ЛЕБЕДЄВА «Фізіологія рослин. Частина I» для біологічних факультетів університетів

«Цей курс лекцій з фізіології рослин характеризується викладом матеріалу на сучасному науковому рівні. Особливо добре написані розділи «Фотосинтез» і «Дихання».

Зміст окремих розділів подано в стислій, можна сказати, конспективній формі, що є певною мірою позитивним моментом. Студент зможе при опрацюванні цього підручника швидко і з вичерпною повнотою закріпити знання, одержані в розгорнутому плані на лекціях.

Ясно, чітко і дохідливо формулює автор свої думки, а тому підручник читається легко і з інтересом.

До позитивних моментів слід віднести й те, що автор багато говорить про заслуги окремих російських і радянських вчених.

Книга буде читатися з інтересом і допоможе студентам мати наукове уявлення про життєдіяльність рослинного організму.

Нам здається, що даний підручник принесе дійову користь нашій вищій школі».

Г. Х. МОЛОТКОВСЬКИЙ,
професор Чернівецького державного університету.

...На праці завідувачого кафедрою педагогіки і психології професора Д. Г. ЕЛЬКІНА в галузі сприймання часу

«Основні положення Сеченова одержали повне підтвердження в дослідженнях Д. Г. Елькіна».

Проф. С. Г. ГЕЛЛЕРШТЕЙН,
«Чувство времени и скорость двигательных реакций», М., 1958.

«Питання сприймання часу розглядаються в дослідженнях Елькіна. В них міститься великий експериментальний матеріал, одержаний автором при вивченні багатьох питань...».

Професор А. А. СМІРНОВ,
«Советская психология за 40 лет». Вопросы психологии, 1957, № 5.

«Думки Сеченова знайшли свій розвиток в роботах І. П. Павлова і в дослідженнях радянських психологів (Д. Г. Елькіна та інш.)».

Професор Г. С. КОСТЮК,
«Значение трудов Сеченова для развития материалистической психологии». Труды Одесского университета, т. 147.

«Величезне значення для теорії сприймання має вивчення умовних рефлексів на комплексні подразники і умовних рефлексів на відношення (А. А. Лукіна, Н. Г. Миролубов, М. М. Кольцова, Н. І. Красногорський, В. К. Фадєєва). Не мен-

шу цінність становлять дослідження, присвячені питанню про взаємодію обох сигнальних систем в процесі сприймання. Матеріали відповідних досліджень А. Г. Іванова-Смоленського, Н. Г. Красногорського, Н. Г. Короткіна, Е. Н. Соколова, Б. Г. Ананьєва, Д. Г. Елькіна, Е. Хілгарда та інших дозволяють підвести нейрофізіологічну основу під такі характерні особливості сприймання, як його цілісність, константність, осмисленість і т. д.

...Дуже демонстративні дані, які доводять залежність процесів пам'яті від другосигнальних факторів. Так, досліди Д. Г. Елькіна виявили, що попереднє називання експериментатором умовного подразника сприяє виробленню і закріпленню умовного рефлексу, тоді як неправильне називання сигналу утруднює утворення часового зв'язку».

Н. Е. ТАТАРСЬКИЙ,

«Об условнорефлекторном эксперименте на человеке в психологии». Вопросы психологии, Академия педагогических наук РСФСР, № 4, 1958.

«Д. Г. Елькін в статті «Відчуття і сприймання» підкреслює як одне з найважливіших досягнень радянської психології обґрунтування фізіологами і психологами рефлекторної природи відчуття і сприймання. Уважно аналізуючи численні експериментальні дослідження, автор наводить важливий висновок про те, що відчуття і сприймання — це не надбудова над рефлекторною діяльністю мозку, а невід'ємна складова частина цієї діяльності, що з величезної кількості рефлексів (умовних та безумовних) найбільше відношення до відчуттів і сприймань мають орієнтовні й адаптаційні рефлекси.

...Автор ґрунтовно висвітлює і дослідження радянських психологів у дослідженні закономірностей сприймання, зокрема, сприймання простору і часу, руху, малюнка, мовлення тощо. В статті дано аналіз багатьох праць, які розкривають фізіологічні механізми відчуттів і сприймання, показують зв'язок цих процесів з діяльністю людини, її попереднім досвідом, а також розвиток у дітей відчуттів та сприймань. В цілому стаття дає досить повне уявлення про те, які питання проблем відчуттів і сприймання досліджувалися радянськими психологами і які закономірності розкриті в цих дослідженнях, з'ясовує та уточнює деякі питання цих проблем».

Т. В. КОСМА,
Л. Й. МАРИСОВА,

(Київський державний університет),

М. П. ГУСАК, В. Ф. БОЙКО,
(Черкаський педінститут)

«Значний вклад у розробку питань історії радянської психології», «Радянська школа» № 4, 1959 р. стор. 89.

...На роботи професора Є. А. КИРИЛОВА і співробітників кафедри експериментальної фізики в галузі наукової фотографії

«...Вивчення проблеми прихованого зображення радянськими вченими почалося в двадцятих роках Т. П. Кравцом і М. В. Савостьяновою в фізико-математичному інституті ім. В. А. Стеклова АН СРСР і Державному оптичному інституті, а також Є. А. Кириловим в Одеському державному університеті».

П. В. МЕЙКЛЕР,

«Роботи радянських вчених в галузі дії світла на кристали галоїдного срібла», Журнал наукової і прикладної фотографії і кінематографії АН СРСР, том 2, випуск 5, 1957 р.

«Велику питому вагу в дослідженнях останніх років займають роботи по вивченню і розшифруванню спектрів поглинання бромистого срібла і лужногалоїдних кристалів, підданих різним механічним, хімічним і оптичним впливам. Особливо цікаві і важливі результати в розв'язанні питання про поглинання фотохімічного і аддитивно забарвленого галоїдного срібла були одержані в СРСР Є. А. Кириловим та його учнями. Ці наслідки дають підставу вважати доведеним існування проміжних стадій росту срібних центрів від атомарних до колоїдних розмірів. Дуже важливо, що, за даними цих робіт, приховане зображення у звичайних фотографічних емульсіях, тобто в присутності всіляких домішок, має той же спектр поглинання, що й аддитивно чи фотохімічно забарвлені чисті кристали галоїдного срібла, а також найтонші плівки напиленого у вакуумі металічного срібла. Все це переконливо доводить, що приховане зображення має атомарну природу (одиначні чи кратні центри, які ще не мають нормальної металеві решітки)».

Слід відзначити нові, дуже цікаві висновки про природу прихованого зображення».

К. В. ЧИБІСОВ, А. С. ХЕЙМАН,
«Фізичні основи фотографічної чутливості», збірник статей, 1953 р.

...На брошуру завідувачого кафедрою математичного аналізу доцента Г. М. МІРАК'ЯНА «Прямий круговий циліндр»

«Книжка Г. М. Мірак'яна, яку недавно одержали наші учні середніх шкіл, безумовно належить до найбільш дохідливо написаних невеликих праць, які до цього часу коли-небудь виходили в серії «Популярні лекції з математики». Назва «Гвинтова лінія», яку чеська редакція обрала для книжки, не є дуже точною, тому що зміст твору набагато ширше, а саме, у восьми главах читач знайомиться з деяки-

ми цікавими властивостями циліндричної поверхні (в російському оригіналі книжка називається «Прямой круговой цилиндр»).

Авторів, безперечно, не можна зробити закид, що він в багатьох місцях своєї книжки спирається на наочність, тому що багато його міркувань стосуються по суті галузі математичного аналізу. Докази наводяться тільки там, де вони відповідають рівню знань середньої школи, проте і в цьому випадку вони могли б бути по можливості повнішими.

Сподіваємось, що, завдяки своєму дохідливому і цікавому змісту, ця книжка знайде численних читачів серед нашої молоді».

Іржі СЕДЛАЧЕК, Прага,
«Журнал розвитку математики». Чехословацька Академія Наук, № 1 (83), 1958 р., стор. 125.

...На роботи завідувачого кафедрою диференціальних рівнянь професора М. І. ГАВРИЛОВА в галузі сталості руху

«Оригінальний критерій сталості тривіального рішення (диференціальних рівнянь — пр. ред.) запропонував М. І. Гаврилов. Він склав деякий детермінант із коефіцієнтів системи і дослідив його величину».

В. В. НЕМИЦЬКИЙ,
«Обыкновенные дифференциальные уравнения», «Математика в СССР за сорок лет» 1917—1957, т. I. Обзорные статьи. М., 1959, стор. 520.

...На «Курс лекцій з історії Англії, Франції, Німеччини, та США 1871—1914 рр., частина I (1871—1900 рр.)» завідувачого кафедрою загальної історії доцента К. Д. ПЕТРЯЄВА

«Дана робота — перша і, на наш погляд, вдала спроба видання лекційного курсу. Треба з усією силою підкреслити, що цінне починання Одеського університету заслуговує цілковитого схвалення і наслідуювання. Широка публікація лекційних курсів відібр'є успіхи радянської історичної науки і приведе до створення оригінальних і цікавих монографій».

Доцент І. С. КИССЕЛЬГОФ,
декан історико-філологічного факультету Башкирського держуніверситету.

«Треба прямо сказати, що ця книга вигідно відрізняється в усіх відношеннях від існуючих навчальних посібників з нової історії. Багатство фактичного матеріалу, чіткий, продуманий виклад його, добра, логічна, струнка система викладу, оригінальний і переконливий теоретичний аналіз, узагальнення фактичного матеріалу і істо-

ричних подій, залучення багатих даних з бібліографії предмету роблять цю книгу дуже цінним навчальним посібником для найрізноманітніших навчальних закладів, де вивчається історія нового часу вказаного періоду. Вона також може бути серйозною підмогою для тих, хто самостійно вивчає або цікавиться даним предметом».

Полковник П. В. САВВІН,
підполковник С. ТУЛУПОВ,
викладач історії ЯРОШЕНКО,
м. Старокостянтинів, Хмельницької області.

«Видання окремою книгою курсу лекцій з нової історії (ч. I, 1870—1900 рр.) доцента Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова т. Петряєва К. Д. є примітним і, прямо скажемо, знаменним явищем в нашій радянській історичній науці і літературі».

В. Ф. ЛІ,
аспірант кафедри загальної історії Ленінградського державного університету

«Праця Петряєва поповнює дуже істотну прогалину, яка існує в марксистській літературі з історії періоду 1871—1900 рр. Якщо про міжнародні відносини вже давно є ряд прекрасних марксистських робіт («Історія дипломатії» Жукова і Єрусалимського і т. д.), не говорячи вже про оглядові праці Фостера, Мортоні і Прістер, то внутрішньополітичний розвиток великих держав у період від Паризької Коуні до перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції в Росії поки що не має марксистського висвітлення. Навіть з цієї причини «Курс лекцій» Петряєва слід всіляко вітати. Його цінність полягає насамперед в чіткому аналізі економічної структури окремих країн, в переконливому зображенні реакційної внутрішньої політики капіталістичних країн, в докладному висвітленні історії революційних сил пролетаріату в робітничому русі».

Інститут загальної історії при Лейпцизькому університеті імені К. Маркса (НДР).

...На брошуру доцентів кафедри історії СРСР З. В. ПЕРШИНОЇ та М. Ю. РАКОВСЬКОГО «Хроніка революційних подій в Одесі: Період боротьби за встановлення Радянської влади (лютий 1917—січень 1918 рр.)»

«В хроніці революційних подій в Одесі описано події від перемоги Лютневої революції до січня 1918 року включно. Це одна з найкращих хронік, випущених до 40-річчя Жовтня. Після доробки і поповнення новими матеріалами вона може стати серйозною науковою працею».

В. В. ФАРСОБІН,
«Про хроніку історичних подій Великої Жовтневої соціалістичної революції», журнал «История СССР» АН СРСР, № 2, березень-квітень 1959 р., стор. 194.

ЧИТАЧІ ПРО ПРАЦІ НАШИХ ВЧЕНИХ

З ВІДГУКІВ ТА РЕЦЕНЗІЙ ...

□ □ □

... На роботу кафедри молекулярної фізики „Використання аерозолів для боротьби з шкідниками сільськогосподарських рослин“

«Дуже цікаву роботу по боротьбі з шкідниками і хворобами винограду проводить в колгоспі науково-дослідний інститут фізики Одеського університету. За допомогою наукових працівників інституту доцента В. О. Федосеева, О. І. Полянського та Л. П. Латоніної тут застосовують обприскування винограду насаджень перегрітою бордоською рідиною. Досліди, проведені в 1955—56 рр., показали, що при обприскуванні перегрітою бордоською рідиною покриваються дрібними краплинами як верхні частини листів, так і нижні, де починає розвиватись мільдьо.

Колгосп охоче і з великим інтересом впроваджує всі досягнення науки і передового досвіду, які є прогресивними і в той же час доступними за трудомісткістю і затратами.

І. Ф. КОТЕЛЕНЕЦЬ,
агроном колгоспу ім. 51 Перекопської дивізії Приморського району м. Одеси.
«В содружестве с наукой»,
Труды Одесского сельскохозяйственного института, т. XIII. Окремий відбиток, 1958 р.

... На книгу доцента кафедри історії КПРС Я. М. ШТЕРНШТЕЙНА „Морські ворота України“

«Автор книги зберіг вірність темі, глибоко розкрив її, довівши до кінця розпочату справу. Це похвально. Добре було б, коли б всі вчені вузів нашого міста були так тісно зв'язані з виробництвом, як автор книги „Морські ворота України“.

Книга ця має велике виховне значення. Вона знайомить молодь порту з його історією, сприяє формуванню професійної гордості портовиків. Потрібно, щоб надалі наукові дослідження і нариси з історії підприємств морського флоту і окремих кораблів видавалися частіше.

Слід би було організувати колективні читки книги, а головне роз'яснювати молодим робітникам і морякам необхідність продовжувати славі традиції порту. Вони дуже зобов'язують. В книзі розкриті прекрасні перспективи нашої країни, міста і порту. Трудовими подвигами, різким підвищенням рівня продуктивності праці ми доб'ємося їх здійснення».

М. Є. ПАЛАТНИКОВ,
голова Ради старійшин
Одеського порту.

«...Книжка Я. М. Штернштейна „Морські ворота України“ одержала високу оцінку читача. Книга ця — серйозний внесок в розробку історії робітничого класу.

Композиція і мова автора заслуговують схвалення. Я. М. Штернштейн зумів поєднати високу науковість з дохідливістю. В цікаво поданий історичний матеріал він ввів численні архівні дані і спогади активних учасників революційних і бойових подій в Одесі на різних етапах розвитку.

Хочеться побажати науковим працівникам університету посилити роботу по створенню історії заводів, фабрик, колгоспів і радгоспів нашої області. Це буде гідний внесок у самовіддану боротьбу за виконання величезних планів, накреслених XXI з'їздом КПРС».

І. С. БЕРЕЖНИЙ,
завідуючий відділом
Одеського державного історико-краєзнавчого музею.

Від редакції: добірка «Читачі про праці наших вчених» — це тільки перша спроба організації подібних матеріалів. Редакція газети звертається до своїх читачів з проханням допомогти в дальшому випуску таких добірок.

ДО 40-РІЧЧЯ ЛКСМУ

Бойовий помічник партійної організації

(Закінчення. Початок на стор. 1) вечорами, а цілком певною формою цілеспрямованого виховання студентів. Як приклад таких комсомольських годин можна навести комсомольську годину, присвячену зустрічі з Жорюю Дюбакіним, членом підпільної організації, яка існувала в Одесі під час її тимчасової окупації.

Саме ця політична спрямованість комсомольських годин дала змогу перетворити їх потім у тематичні комсомольські збори.

Головним своїм завданням комсомольська організація вважала боротьбу за глибоке і творче оволодіння марксистсько-ленінською теорією. Ця робота провадилася тоді під гаслом: «Комсомолец не може задовольнитися посередньою оцінкою з суспільно-економічних наук. Він повинен вчитися тільки на «відмінно» та «добре». І слід відзначити, що це було не просто гасло, не просто абстрактний заклик.

В університеті було багато комсомольських груп, члени яких одержували на екзаменах з суспільних наук лише відмінні та добрі оцінки.

В зв'язку з цим я не можу не пригадати колишню комсомольську групу на хімічному факультеті, комсормом якої була Неля Булатова. В цій групі провадилася цікава, змістовна робота, наслідки якої особливо яскраво позначилися саме на оволодінні студентами марксистсько-ленінською теорією. Не випадково ця група рішенням бюро Одеського обкому ЛКСМУ була занесена до «Книги пошани» обласної комсомольської організації.

На більшості факультетів в той час активно працювали наукові студентські гуртки з історії КПРС, політичної економії, діалектичного та історичного матеріалізму. Комсомольська організація часто була ініціатором проведення теоретичних конференцій з питань марксистсько-ленінської теорії. Так виникла, наприклад, ідея проведення студентської теоретичної конференції, присвяченої 30-річчю ВЛКСМ. Тому не випадково, що навіть з тих факультетів, які не готували спеціально кадри працівників у галузі суспільних наук, вишло чимало викладачів історії КПРС, політичної економії та філософії. Більшість з них — це колишні активні учасники комсомольської роботи в університеті (В. Мазур, В. Єгоров, В. Толстих, І. Матковська та інші).

Говорячи про постановку роботи комсомольським активом, не можна не вказати ще на одну характерну рису в діяльності комсомольської організації того часу. Це глибоко вдумливе і серйозне ставлення комсомольського активу до питань внутрішньоспілкової роботи. З порядку денного засідань комсомольського бюро та комсомольських зборів факультетів буквально не сходила питання про стиль і методи роботи комсомольських активістів, про розгортання критики та самокритики в комсомольській організації.

Про ставлення комсомольського активу до оволодіння мистецтвом комсомольської роботи може свідчити, наприклад, така деталь, як проведення теоретичної конференції на тему: «Використання спадщини А. С. Макаренка у виховній

роботі комсомольської організації». Можна навести багато прізвищ комсомольських активістів, які провадили в той час значну роботу серед студентської молоді. В. Луцьонко, О. Богатський, М. Паладєнко, Н. Булатова (хімічний факультет), М. Орехов, М. Мазур, В. Єгоров, А. Чередниченко, А. Лось (юридичний факультет), В. Майстренко, Б. Ситван, Г. Лобзіна, Л. Крапівницька, Л. Кацапова, М. Бічуч (історичний факультет), Е. Львова, В. Толстих, І. Матковська (філологічний факультет), В. Дедухова, О. Сомов, Н. Пишкіна (фізико-математичний факультет), Л. Бойкова (географічний факультет), Н. Данильчук, Л. Портная, Л. Рябова (біологічний факультет) — такий далеко і далеко не повний перелік прізвищ комсомольських агітаторів, яких мені здається необхідним згадати сьогодні.

Значне місце в діяльності комсомольської організації університету займали питання розвитку художньої самодіяльності. Можна назвати чимало як загальноуніверситетських, так і особливо факультетських колективів художньої самодіяльності, які з великим успіхом виступали перед студентами та викладачами університету в той час. Високою культурою виконання відзначалися виступи драматичних гуртків університету та юридичного факультету. Такі вистави цих колективів, як драма О. М. Островського «Без вини виноватые», п'єси Корнійчука «Платон Кречет» та Зоріна «Молодість», і досі згадуються викладачами і випускниками університету, як значні явища студентської самодіяльності. Чудові хореографічні колективи працювали на юридичному та біологічному факультетах. З різноманітною, змістовною і високоякісно підготовленою програмою неодноразово виступали колективи художньої самодіяльності філологічного та історичного факультетів. Зрозуміло, що ці успіхи були результатами наполегливої і, як б сказав, навіть самовідданої роботи багатьох комуністів і комсомольців. В зв'язку з цим не можна не згадати імена таких ентузіастів університетської художньої самодіяльності, як В. Абрамович, В. Кухаренко, Ф. Кожухар, Я. Борисов, А. Марков, Л. Бічуч, Є. Дмитренко, Л. Норіна, Г. Лебідик та багато інших.

Характерною рисою роботи комсомольської організації в той час було і те, що боротьбу за глибокі і міцні знання, за виховання молоді в комуністичному дусі вона успішно поєднувала із значною громадськокорисною роботою. Комсомольці університету працювали на відбудові вокзалу, кінотеатру «Україна» будинку-музею Пушкіна, брали активну участь в роботі по впорядкуванню міста, неодноразово під час своїх літніх канікул добровільно виїжджали в колгоспні області на збирання врожаю. Спільна праця комсомольців допомагала згуртуванню комсомольського колективу, розвивала почуття дружби, товариської взаємодопомоги, сприяла покращенню всієї роботи комсомольської організації, яку вона під керівництвом партійної організації провадила серед студентів.

Г. ЗБАНДУТ.

ПИТАННЯ РАДЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

При ознайомленні із змістом нової збірки праць філологічного факультету, присвяченої III Всесоюзному з'їздові радянських письменників, може на перший погляд створитись враження відсутності в ній певного ідейно-тематичного стрижня, який об'єднував би всі ці майже всі статті. Тимчасом такий стрижень є — це ідея міцного зв'язку радянської літератури з практикою соціалістичного будівництва, з життям народу, з сучасністю. І хоч різні проблеми, різні питання радянського літературознавства і мовознавства розглядаються у дев'ятнадцяти статтях збірки, всі вони так чи інакше зв'язані дослідженням суттєвих рис літератури соціалістичного реалізму. Адже питання традицій класичної спадщини і новаторства, питання майстерності, стилю, мовного багатства, ідейної спільності і різноманітності форми — все це розглядається авторами збірки у плані ленінських настанов, настанов Комуністичної партії, що скеровують нашу літературу на єдино правильний шлях служіння народові, Батьківщині, навчають наших письменників з народом «жити життям одним».

Збірник відкривається статтею доцента Г. А. В'язовського «Особливості творчого труда письменника (До питання про психологію творчості)».

Комуністична партія ставить завдання тісного зв'язку літератури і мистецтва з життям народу, з інтересами комуністичного будівництва. Чи показані в літературі у всій своїй силі і могутності люди передодня великої семірички і її творці, люди, що запустили у сві-

тові простори три радянські супутники землі і космічну ракету, — запитує автор і відповідає: про цих людей сказано, але їх не показано в літературі так, як вони цього заслуговують. Однією з причин цього була теорія «дистанції», безбарвність позитивних образів у ряді творів на тему сучасності.

Автор зосереджує увагу на деяких питаннях літературного творчого процесу, виходячи з ленінської теорії пізнання світу і відображення його.

Цілоком слушно відзначається у статті, що не можна проводити між наукою і літературою різку межу — вони бо взаємозв'язані. Зокрема, на розвиток художньої літератури істотно впливають дані науки, наукові ідеї. Однак художній твір не є лише ілюстрацією якоїсь ідеї: щоб розкрити її у правдивих життєвих образах, письменник повинен глибоко знати саме життя, використати багатий життєвий досвід народу, пізнати цю ідею у безпосередньому вияві. «Якщо ідея правдива, справді наукова, то життя, звичайно, дасть відповідний матеріал для її художнього розкриття. Коли ж ідея неправдива, антинаукова, суперечить життю, а письменник, задалегідь погодившись з нею, береється за її мистецьке оформлення, то, як би він не підтасовував факти життя, — правда дійсності помститься над його твором». Отже, робить правильний висновок автор, не всяка ідея може стати поштовхом до написання художнього твору, а лише та ідея, що виникла на основі об'єктивного вивчення фактів життя. У процесі творчості велика роль належить життєвому досвіду самого митця;

досвід митця завжди більш різносторонній, гостріший як у деталях, так і в узагальненнях. Багато важить у творчому процесі пам'ять художника, «накопичення досвіду», уміння митця спостерігати; прекрасний приклад такого уміння разом з глибоким психологічним аналізом природи спостережень митця, фіксування його пам'яттю об'єктивної дійсності подано у новелі М. Коцюбинського «Цвіт яблуні». Спираючись на вчення І. М. Сеченова, І. П. Павлова і творчий досвід І. Франка, М. Горького, В. Маяковського, автор розвинує теорію «підсвідомого» у творчому процесі.

Стаття «Особливості творчого труда письменника» — цікаве теоретичне дослідження важливої проблеми. Цю роботу з інтересом і не без користі для себе прочитає і науковець, і студент, і письменник-початківець. Хотілося б уточнити, глибше розкрити такі питання: на стор. 19 автор твердить: «...певна сума принагідно накопиченого матеріалу, що стає власним досвідом митця, приводить останнього до написання конкретного художнього твору». Чи не механістичний це підхід? Чи у поняття суми вкладається і певна якість, відбір митцем певної частини з цієї суми? І ще одне зауваження. Не можна заперечувати авторові статті, що для написання правдивого художнього твору, крім накопичених митцем фактів життя, «потрібна відповідна наукова, ідейна підготовка» (стор. 21). Але — хай погодиться з нами автор — і цього недостатньо: потрібна ще

(Закінчення на стор. 4).

СПАСИБИ ВАМ, НАТАЛІЄ ЛЬВІВНО

В історичних рішеннях XXI з'їзду КПРС поставлені конкретні завдання перед працівниками вищої школи, спрямовані на поліпшення роботи з студентами-заочниками.

Чітко і ясно визначила для себе ці завдання викладач латинської мови нашого університету Наталія Львівна Сікорська.

Наталія Львівна прикладає дуже багато зусиль, щоб допомогти студентам розібратися в тому матеріалі, який їм незрозумілий.

На вивчення латинської мови лекційних годин за програмою відводиться мало, тому Наталія

Львівна, крім запланованих консультацій, проводить дуже багато позапланових — колективних та індивідуальних.

Наталія Львівна — чуйна, чарівна людина, прекрасний педагог, закоханий у свою справу. Нам вона дуже багато і від щирого серця допомагає.

Від імені студентів-заочників I курсу історичного факультету гаряче студентське спасибі Вам, Наталіє Львівно!

За дорученням курсу
Н. ПОПОВ, Ф. МОРОЗ,
Н. ЧУЙКО, В. ЧАБАН.

Виявили глибокі знання

В бесіді з нашим кореспондентом викладач кафедри політекономії Н. О. Мамонтова поділилась враженнями про підсумки екзаменів з політичної економії соціалізму на IV курсі історичного факультету.

— Курс в цілому, — сказала Н. О. Мамонтова, — виявив глибокі знання програмового матеріалу і особливо першоджерел та матеріалів XXI з'їзду КПРС.

Всебічно і глибоко висвітлювались питання у відповідях студентів Левіна, Чернякова, Передеренка, Саніної, Шеховцова, глибокі знання першоджерел і поточного матеріалу виявили студенти Гулько, О. Лисенко, Очеретяний, Коновалов, Бадил.

Трохи гірше, ніж завжди — на «добре» — склали екзамен т.т. Калінович, Богренцов, Крайній, Пазій, Лоренцова, Варварецький.

Приємно відзначити більш високій у порівнянні з першим півріччям рівень знань, який виявили

студенти Коробкіна, Матяус, В. Лисенко.

Гірше підготувались до екзамену студенти Красильников, Березневич, Вдовенко, Козьміна, Луньова.

IV курс історичного факультету склав екзамен з історичного матеріалізму. Як і з політекономії, студенти виявили з цього курсу глибокі знання: понад 90% студентів одержали відмінні і добрі оцінки.

В. ТРОЙЦЬКИЙ.

В Народному університеті

Недавно в лекторії Народного університету Іванівського району доцентом Г. О. Лобунцем була прочитана публічна лекція на тему: «Про піднесення колгоспної кооперативної власності до рівня загальнонародної». Старший лаборант Борук демонстрував фільм «Будівництво міжколгоспної електростанції».

Доцент І. М. САГАЙДАК.

ПИТАННЯ РАДЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(Закінчення. Початок на стор. 3) художня зрілість митця, його вміння засобами художнього слова викликати у читача цілий комплекс емоцій, «бурю почуттів», багато роздумів, — потрібна висока майстерність. Інакше, як зауважував автор з іншого приводу, повість чи роман про тваринників будуть схожі на інструкцію про розвиток тваринництва, твір про металургів буде довідником ливарника і т. п. Буде у них і правильна ідея, відчуватиметься і «наукова підготовка» автора книги, а художніх образів не буде, не буде художнього твору.

Наступні чотири статті присвячені дослідженню різних питань творчості основоположника методу соціалістичного реалізму Максима Горького: «Майстерність О. М. Горького у створенні літературного портрета В. І. Леніна» (доцент З. М. Запорожець), «Літературно-критична спадщина О. М. Горького 20-х рр.» (доцент П. І. Збандуто), «Горький і український «індустріальний» роман» (доцент М. О. Левченко), «Емоціональна лексика в художніх творах О. М. Горького» (старший викладач А. К. Смольська).

Вірадієм є те, що наші науковці приділяють належну увагу складній проблемі стилю, художній майстерності письменника, вмінню черпати найбільш відповідне з мовних скарбів для глибшого розкриття ідеї.

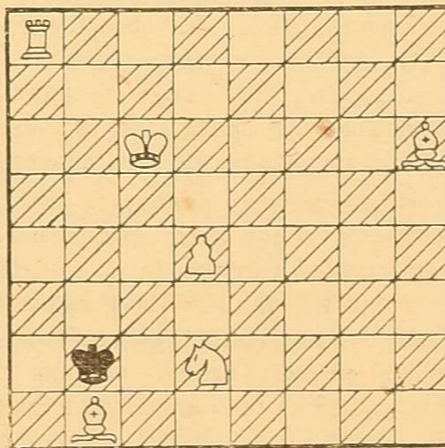
Крім названих п'яти статей, у

збірці опубліковані такі дослідження: «В. В. Маяковський про мову та стиль поетичних творів» (старший викладач М. І. Ілляш), «Боротьба О. Фадеева за ідейність і майстерність радянських письменників 1927—1937 рр.» (старший викладач Д. К. Елькснер), «Про шолоховську майстерність мовного зображення героїв» (старший викладач М. О. Рудяков), «Публіцистика П. Г. Тичини (Деякі особливості стилю публіцистики 30-х років)» (доцент І. М. Дузь), «Почуття нового в поезії Павла Тичини» (доцент А. В. Недзвідський), «На варті класичної спадщини (Максим Рильський про традиції і навчання у класиків)» (старший викладач П. Ю. Данилко), «М. Рильський — перекладач російської радянської поезії» (О. М. Ларіонова), «Деякі питання лінгвистичності та лексикології у висвітленні М. Т. Рильського» (доцент І. Є. Грицютенко), «Петро Панч про мову» (доцент М. В. Павлюк), «Повість О. Неверова «Андрон Непутевий»» (доцент Л. В. Берловська), «Борис Горбатов про майстерність письменника (За матеріалами статей і виступів)» (Л. А. Бурчак), «Романтика подвигу (Особливості стилю новел О. Гончара про війну)» (старший викладач В. В. Фашенко), «Народження поета (Партизанські поезії Платона Воронька)» (доцент П. Т. Маркушевський), «Із спостережень над мовою лірики О. Недогонова» (старший викладач Н. Г. Рядченко).

Не маючи можливості хоч коротко зупинитись на кожній з опублікованих статей (ми обмежились детальнішим ознайомленням лише з статтею, яка відкриває збірник праць, присвячений з'їздові письменників), ми рекомендуємо нашим читачам — студентам стаціонарного і заочного відділів, викладачам — прочитати цю безперечно цікаву, цінну книгу, що містить в собі немало свіжих, оригінальних думок і спостережень.

Доцент К. Ю. ДАНИЛКО.

ШАХИ



Пропонуємо нашим читачам розв'язати дві шахові задачі. На обох дошках треба дати мат за 3 ходи.

А. ГЛУЩАК,
Т. СОКОЛЕНКО.

Міцніють зв'язки..... РИЦА

з братньою Болгарією

Минулого року у нас в університеті була з візитом дружби делегація викладачів та студентів Вищого Інституту народного господарства м. Варни. З того часу дружні взаємов'язки між колективами наших вузів міцніють з кожним днем. З візитом-відповіддю до Болгарії виїжджала делегація одеських студентів, серед яких були випускники та студенти нашого університету. Редакції багатотиражних газет наших вузів обмінюються газетами.

Недавно з Варненського Вищого Інституту народного господарства на адресу нашого університету надійшов лист, в якому доцент Б. Ніколов від імені всього колективу професорів і викладачів інституту дякує за присилку альбома з фотографіями, присвяченими теплій дружній зустрічі одеситів і варненців в травні 1958 року, і висловлює впевненість, що взаємна дружба буде міцніти і надалі.

Недавно наукова частина нашого університету одержала лист з Софії із Загальнонародного комітету болгаро-радянської дружби, де висловлюється подяка за присилку збірника праць вчених Одеського університету.

«Радіємо, що наші культурні зв'язки розширюються і міцніють з дня на день.

Від усього серця бажаємо всім викладачам і студентам Одеського університету нових успіхів у науковій та навчальній роботі на благо комуністичного будівництва в СРСР, на благо миру і дружби між народами.

З дружнім привітом відповідальний секретар

М. МАНЄВ.

(стихотворення в прозі)

В верхов'ях Юпшары простирался густою пихтовий лес. В маленькій хижині жила красавиця-Рица, синьокая, златокудрая Рица, вечно веселая і жизнерадостная. Над рекою Юпшарой нависали покритые трещинами высокие скалы массива Пиегшива. Неожиданно произошло обвал; обрушившиеся скалы перегородили путь реке и выше обвалившихся глыб образовалось озеро. К нему устремлялись со всех сторон потоки талых вод. Размеры озера непрерывно возрастали. Быстро прибывавшая вода стала затоплять окрестные села, стала подмывать избушку, в которой жила Рица. Спасенья неоткуда было ждать...

Рица выскочила в окошко и окунулась в холодную воду бурлящих потоков... Долго боролась Рица с водой, тщетно пытаясь держаться на поверхности. Ее неуклонно тянуло ко дну; как она ни билась, как ни силилась добраться к берегу, — все усилия ее были напрасны. Рица утонула, но... красота ее передалась озеру, которое стали называть Рицой.

Ярко сияет вода озера, как голубые глаза красавицы Рицы. Горный ветер образует на озере небольшие волны, напоминающие собой в безоблачный день золотистые косы красавицы Рицы.

Если смотреть долго и внимательно на поверхность неподвижной голубой воды, можно увидеть на дне озера затопленный водою лес, в лесу — небольшую избушку и выходящую из нее, всегда веселую, жизнерадостную, улыбающуюся Рицу...

Каждый год, когда начинают быстро таять горные снега и к озеру устремляются тысячи говорливых, журчащих изумрудных потоков воды, я приезжаю в эти чудесные края. Как зачарованный, смотрю я на гладь голубых вод и вижу, ясно вижу бессмертную красавицу Рицу...

Я люблю тебя, прекрасное озеро, напоминающее мне о печальной судьбе прекрасной девушки...

С. Т. БЕЛОЗОРОВ.

З конкурсу на кращий переклад

Юліан ТУВІМ

АФОРИЗМИ підслухані і власні

Дурниці можна говорити. Але не урочистим тоном.

Родичів дає нам доля. Яке щастя, що друзів можемо вибирати самі.

Є чотири розряди людей: 1) ті, що не знають, що не знають, — це дурні, уникай їх; 2) ті, що не знають, але знають, що не знають, — це простаки, повчи їх; 3) ті, що знають, але не знають, що знають, — це сплячі, розбуди їх; 4) ті, що знають, і знають, що знають, — це мудреці, наслідуй їм.

Дурні говорять: «Не стрибну у воду, аж поки не навчуся плавати».

Благословенний той, хто, не маючи, що сказати, не обволікає цього факту в слова.

Сумнів — це той тихенький голос, який шепоче, що хтось дивиться.

Синонім — слово, яке письменник вживає, коли не знає, як пишеться достеменно.

Дюма на запитання одного артисткратя: «Хто Ваш батько?», —

відповів: «Батько мій був креолом, дід — негром, а прадід — мавпою. Мені здається, що рід мій бере початок там, де Ваш, пане, припинив свій розвиток».

Якщо тобі впаде щось у око, пам'ятай, що то крупинка космосу.

Цинік — той, хто знає всьому ціну і не знає вартості.

Трагедія: закохатися в обличчя, а ожентися на всій дівчині.

Попільниця — посудина, в яку ми струшуємо попіл і кидаємо недокурки, коли в кімнаті немає гіглогі.

І тоді, коли перескочиш, не кажи «гоп». Спершу подивись, у що вскочив.

Глибоко вирізане декольте в одній худій бридкої дами банкір назвав непокримим дефіцитом.

Якщо схопиш слона за задню ногу, а він почне пручатися, — не протися.

Скажи людині, що на небі 978301246569987 зірок, і вона повірить. А напиши табличку: «Обережно — пофарбовано», і вона пересвідчиться пальцем і замазюкається.

Штовхни щасливчика у воду, а він випливе з рибиною в зубах.

Дурень уміє за одну годину дати більше запитань, ніж мудрий відповіді за все життя.

Тошнотворний той, хто говорить тоді, коли мені хочеться говорити.

Переклад з польської
В. ЗІНЧЕНКА.

В. о. редактора В. В. ФАЩЕНКО.